

FI lausuntopyyntö VV

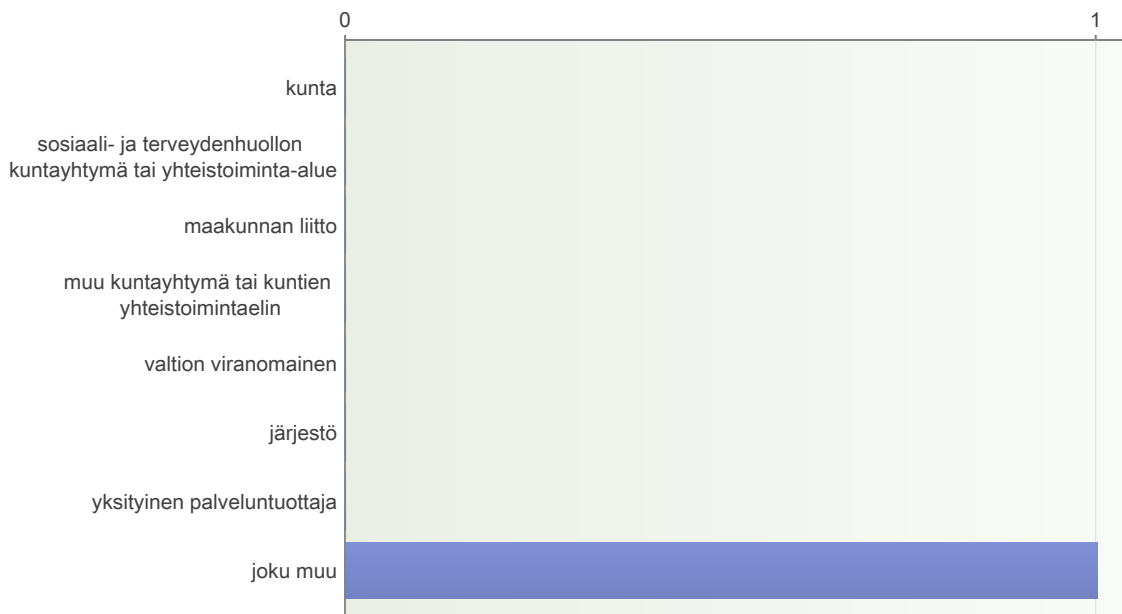
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Suomen Keskusta rp	Helena Pakarinen	helena.pakarinen@keskusta.fi	16.3.2017	Keskustan puoluehallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

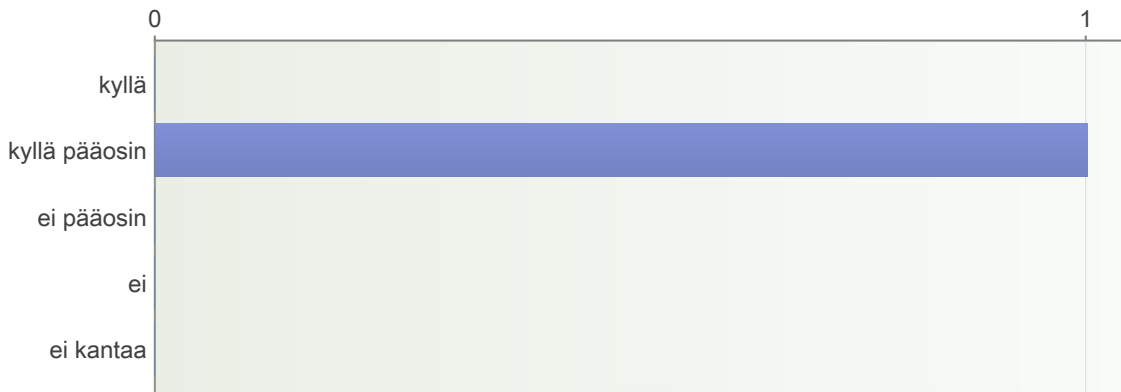

Avoimet vastaukset: joku muu

- Puolue

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskusta muistuttaa, että järjestämisvastuu sosiaali- ja terveyspalveluista on myös tulevaisuudessa julkisilla toimijoilla, maakunnilla.

Keskusta kannattaa valinnanvapauden valmistelua, mutta korostaa, että se ei ole itsessään päämäärä, vaan yksi keino vahvistaa lähi- ja peruspalveluja. Näin painopistettä voidaan siirtää kalliista erityistason palveluista ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseen.

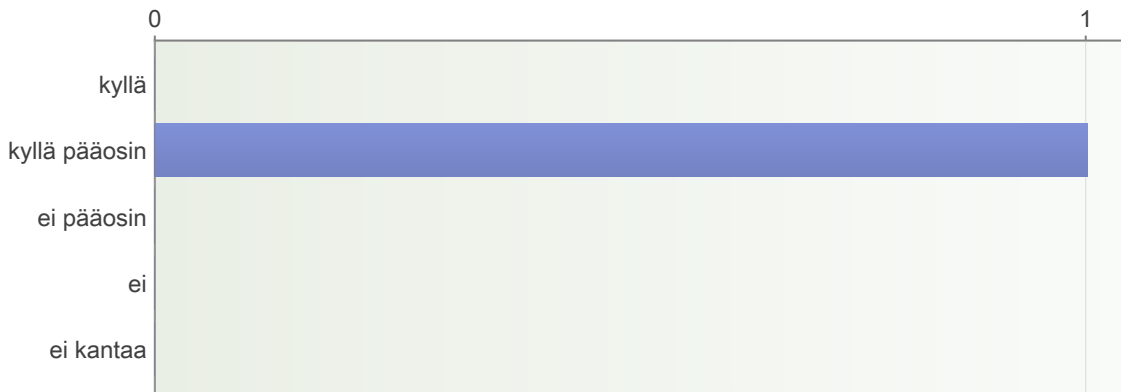
Lakiluonnoksessa esitetty malli, jossa julkisesti rahoitettuja laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia terveyspalveluja voisivat tuottaa julkisen sektorin ohella myös yksityiset yritykset ja kolmannen sektorin toimijat, voi parantaa terveyspalvelujen saatavuutta ja hoitoon pääsyä erityisesti silloin, jos palveluiden tarjonta lisääntyy selvästi. Pelkkä palvelujen tarjonnan lisääntyminen ei kuitenkaan automaattisesti kavenna hyvinvointi- ja terveyseroja.

Keskusta pitää välttämättömänä, että uudistuksessa turvataan kansalaisten yhdenvertaisuus sote-palvelujen, myös valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen suhteen alueellisesti ja eri sosiaaliryhmien suhteen.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseen vaikuttavat erittäin paljon myös muut yhteiskunnalliset muutokset. Esimerkiksi alkoholin käytön vähentyminen on vasta julkaistujen tietojen mukaan vaikuttanut myönteisesti alemman sosioekonomisen aseman ihmisten eliniän odotteeseen.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

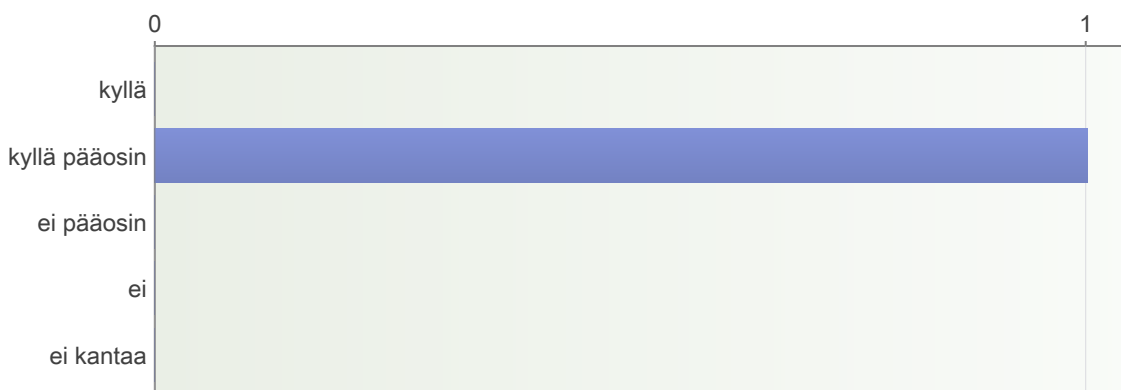
- Uudistus vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja laajentaa palveluvalikoimaa. Näin ollen myös asiakkaan vaikutusmahdollisuudet valita haluamansa tuottaja lisääntyy. Valinnoillaan ihmiset voivat todennäköisesti myös vaikuttaa siihen, millaisia palveluita on tarjolla. Lisäksi hyvin toteutettuna esimerkiksi henkilökohtainen budjetti lisää paljon palveluja käyttävien liikkumavaraa.

Järjestämislain kirjaukset ihmisten osallisuudesta palveluihin luovat pohjan vaikutusmahdollisuuksien toteutumiseen ja lisäämiseen esimerkiksi erilaisten neuvostojen kautta. Järjestäjän eli maakunnan pitää yhdessä kuntien kanssa huolehtia siitä, että nämä mahdollisuudet toteutuvat myös käytännössä.

Keskusta muistuttaa, että valinnanvapaus ei ole asiakkaalle pakko, vaan mahdollisuus. Jotta asiakas pystyisi tosiasiallisten valintojen tekemiseen, tarvitaan runsaasti tietoa valinnanmahdollisuuksista ja niiden käytännön merkityksestä. Maakunnan on huolehdittava siitä, että asiakkaita tukevia neuvonta- ja ohjauspalveluja on saatavissa riittävästi lähellä asiakkaita. Palveluneuvontaa on oltava myös muualla kuin verkossa.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

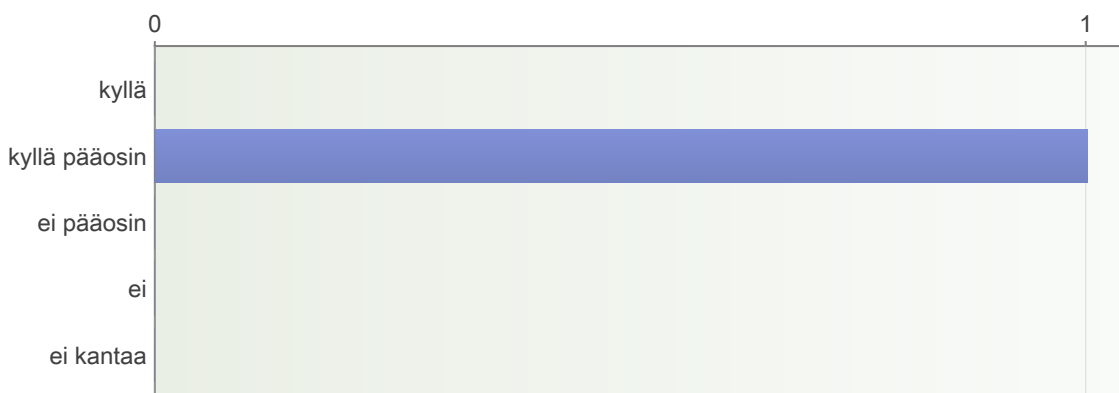
Vastaajien määrä: 1

- Ks. vastaus kohdassa 2.

Paljon palveluja käyttävien, haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kohdalla korostuu palveluohjauksen tärkeys ja palveluketjujen toimivuus. Määräyksiä palveluohjauksesta tulee tehostaa, jotta vältetään päällekkäisten palvelujen käyttö.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

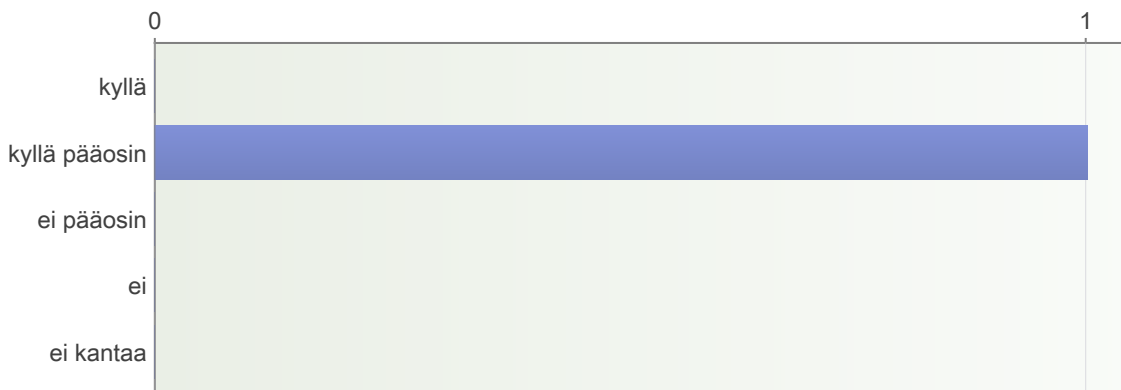
- On tärkeää huolehtia siitä, että maakunnallinen järjestäjä on riittävän vahva ja tieto kulkee, jotta integraatio eri muodoissaan toteutuu.

Henkilökohtainen budjetti sekä palveluneuvonta antavat mahdollisuuden palvelujen yhteensovittamiseen tuetusti. On välttämätöntä huolehtia siitä, että järjestäjä on riittävän vahva ja tieto kulkee, jotta integraatio eri muodoissaan toteutuu ja pohja palvelujen yhteensovittamiselle on kunnossa.

Valinnanvapausjärjestelmän toimivuuden varmistamisessa keskeisellä sijalla on tietojärjestelmien toimivuus. Liian lyhyt siirtymäaika aiheuttaa suuren riskin tietojärjestelmien toimivuudelle ja sitä kautta koko uudistuksen läpiviennille.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

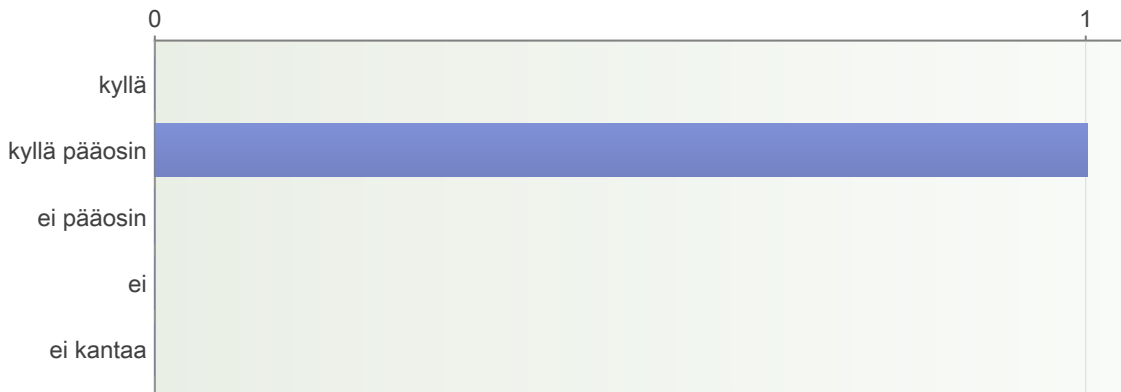
- Olennaista kustannusten kasvun hillinnälle on integraation eri elementtien riittävä toteutuminen ja toimintatapojen uudistaminen. Tiedon riittävän reaaliaikainen kulku toimijalta toiselle on välttämätöntä. Painopistettä on siirrettävä perustasolle ja ennaltaehkäisyyn. Palveluketjujen on oltava sujuvia. Parhaita toimintatapoja ja digitaalisia ratkaisuja on levitettävä ja otettava laajasti käyttöön. Kuntien roolia terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on tärkeää selkeyttää ja kunnilla on oltava myös keinot sekä kannusteet tämän tehtävän onnistuneeseen hoitamiseen.

Valinnanvapaus voi kirittää toimijoita parhaiden ja kustannustehokkaiden käytäntöjen käyttöönottoon yhdessä oikein mitoitettun kapitaatiokorvauksen ja riittävän kattavien vastuiden kanssa. Mikäli tuotantorakenne pirstaloituu liikaa, tieto toimijalta toiselle ei kulje eikä perustaso vahvistu, säästöjä ei saavuteta.

Käytäntöjen levittäminen on maakunnallisissa sote-mallissa helpompaa kuin nykyisessä kuntiin perustuvassa mallissa.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kansalaisten näkökulmasta maakunta- ja sote-järjestämislaki lisäävät demokratiaa ja kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon. Sote-palveluiden järjestämistä ohjaa jatkossa suorilla vaaleilla valittava maakuntavaltuusto. Maakunnan eri hallintoelimissä tulee pyrkiä koko maakunnan alueelliseen kattavuuteen. Asetuksenantovaltuus voi kaventaa maakunnallista itsehallintoa.

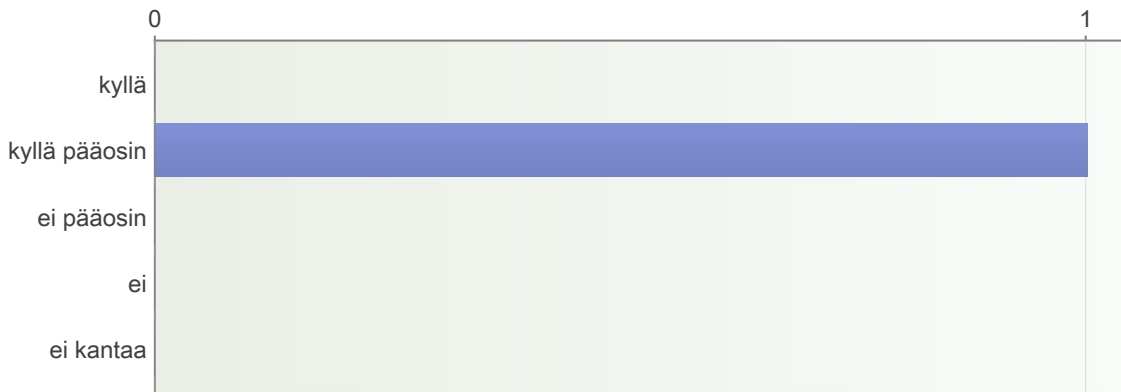
Valinnanvapauslainsäädäntö voi oikein toteutettuna parantaa kansalaisen vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa. Jotta valinnanvapaus toimisi käytännössä, tarvitaan kansalaisten valinnan tueksi vertailutietoa eri toimijoiden toiminnan laadusta. Tällä hetkellä tällaisia vertailutietojärjestelmiä ei ole olemassa. Niiden rakentaminen vaatii aikaa. Tämäkin tekijä tukee riittävän siirtymäajan varaamista valinnanvapauden toteutumiselle.

Keskusta on esittänyt jo aiemmin, että maakunnilla pitäisi olla verotusoikeus, joka veisi uudistusta kohti aitoa maakunnallista itsehallintoa. Verotusoikeus antaisi selkeän ja itsehallinnolliselle toimijalle kuuluvan työkalun hallita maakunnan – sote-palvelujen järjestäjän – tulovirtaa.

Julkisuusperiaatteen tulee toteutua jatkossa yhtä lailla maakunnan omissa julkisissa palveluissa, yksityisissä yrityksissä kuin kolmannen sektorin toimijoiden osalta, kun palveluita tuotetaan ja tarjotaan julkisesti rahoitettuna. Verosuunnittelua, joka johtaa verojen maksamiseen muualle kuin Suomeen, pitää pyrkiä kaikin käytettävissä olevin keinoin hillitsemään mm. verotietojen julkisuuden velvoitetta lisäämällä.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

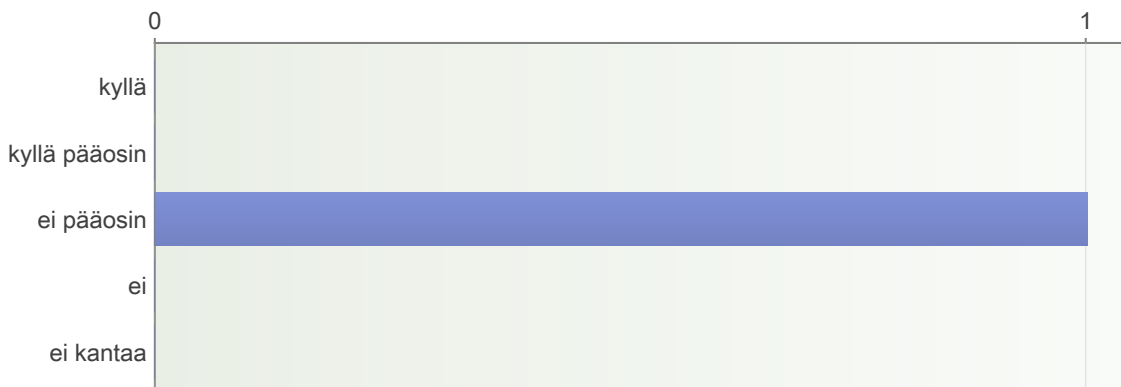
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus voi kirittää toimijoita parhaiden ja kustannustehokkaiden käytäntöjen käyttöönottoon yhdessä oikein mitoitettun kapitaatiokorvauksen ja riittävän kattavien vastuiden kanssa. Mikäli tuotantorakenne pirstaloituu liikaa, tieto toimijalta toiselle ei kulje eikä perustaso vahvistu, säästöjä ei saavuteta.

Käytäntöjen levittäminen on maakunnallisessa sote-mallissa helpompaa kuin nykyisessä kuntiin perustuvassa mallissa.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

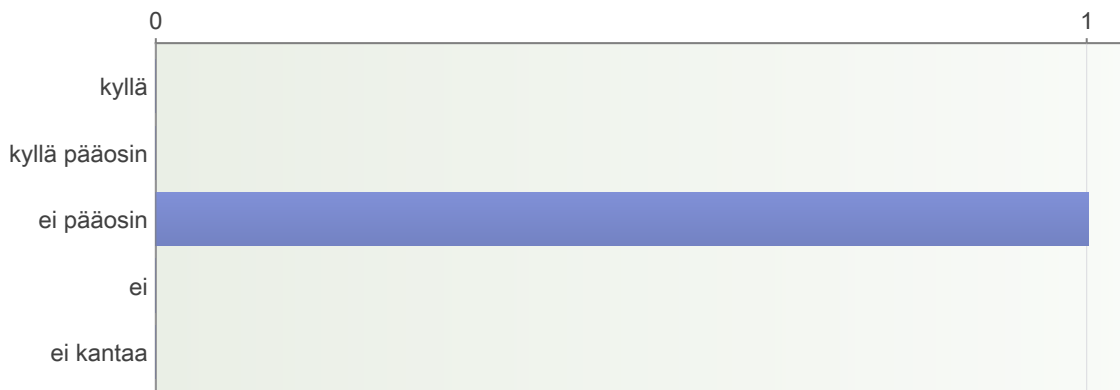
- Lakiluonnoksen perusteella ei kaikilta osin ole aivan selvää, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalvelujen piiriin ja mitkä taas kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin.

Määrittely asiakkaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti tarvitsemiin palveluihin ja pitkäaikaisiin palveluihin on vaikeaa ja usein epätarkoituksenmukaista. Rajoja perus- ja erityistason välillä pitäisi madaltaa myös sosiaalipuolella.

Neuvolapalvelujen osalta pykälää pitää tarkentaa. Keskusta painottaa, että olennaista on se, että perhepalveluiden kokonaisuus ei pirstaloitu, vaan voidaan muodostaa sujuvat, matalan kynnyksen perhekeskuspalvelut. Ylipäätään esimerkiksi yhtiöittämisvelvoitteesta tai eri tuottajatahoista ei tule seurata sellaista palvelujen pirstaloitumista, joka estäisi toimivat palveluketjut.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

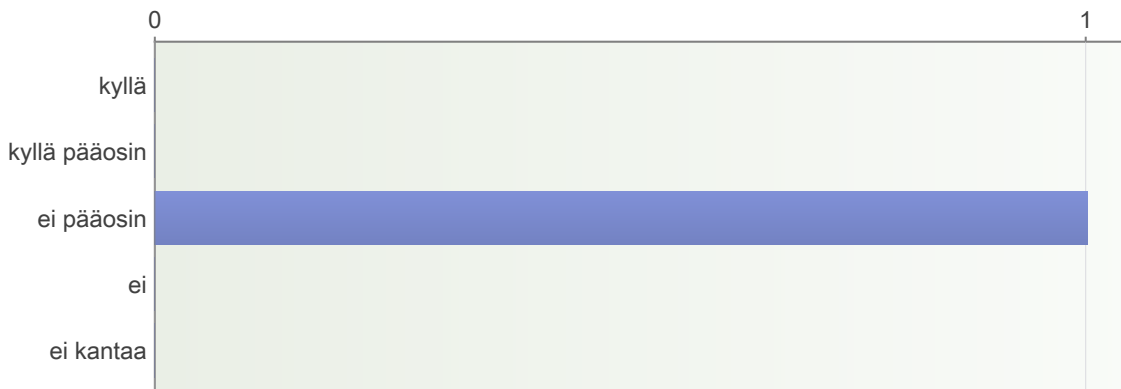
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toteuttamisessa maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksien tulee olla lakiluonnoksessa nyt esitetyjä selkeämpiä, yksinkertaisempia ja suurempia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

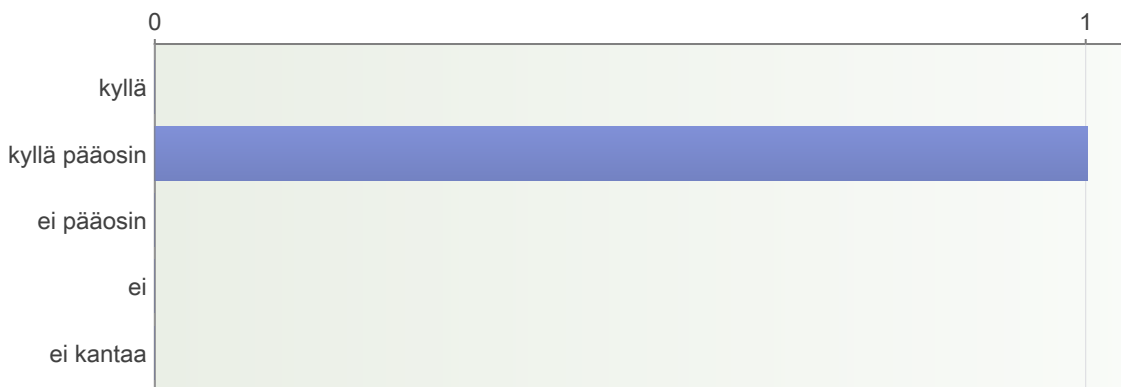
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskusta huomauttaa, että sote-keskuksen voi olla mahdotonta vastata maksusetelillä tuotetuista palveluista, koska keskus ei voi vaikuttaa siihen, keneltä asiakas palvelun hankkii. Maksusetelillä palveluja tarjoavien toimijoiden pitäisikin selkeämmin olla vastuussa tuottamiensa palveluiden laadusta ja mahdollisista virheistä ja kansalaisella mahdollisuus saada vertailutietoa eri palvelutuottajien toiminnan laadusta valintansa tueksi.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

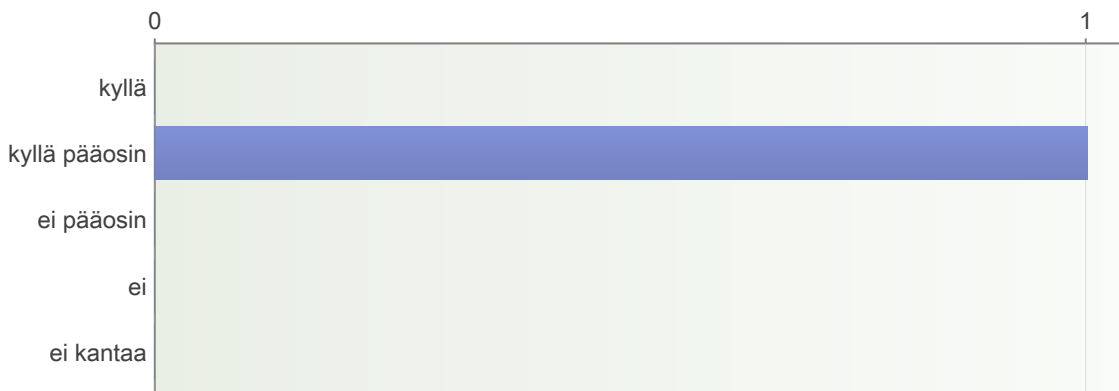
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on lakiluonnoksen perusteella mahdollisuus vaikuttaa palveluiden hankintaan ja tehdä valintoja. Potilas/asiakas tarvitsee kuitenkin riittävästi tietoa valintansa tueksi. On varmistettava, että tietoa ja ohjausta on saatavilla helposti, yksinkertaisesti ja ymmärrettävässä muodossa myös esimerkiksi ikääntyville ihmisille ja asiakkaan kielelliset oikeudet turvaten.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

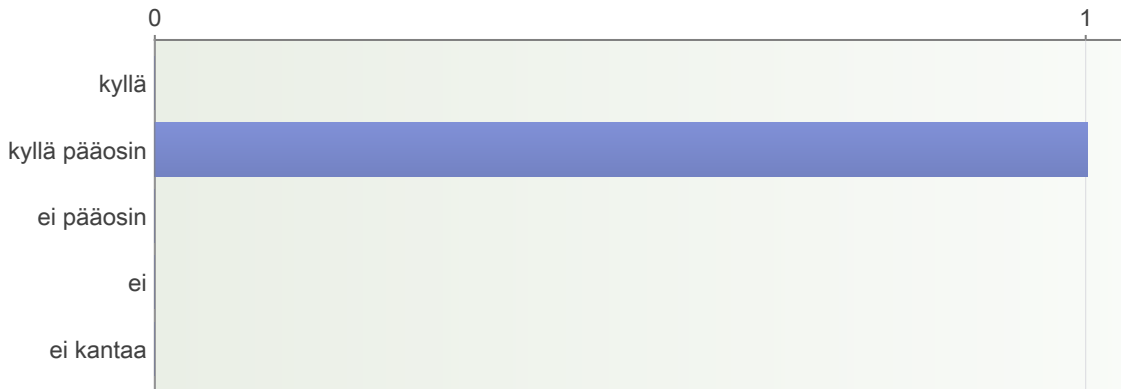
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Käytännössä valinnanvapaus voi toteutua vain osittain, jos maakunnan palvelupisteitä on vähän ja ne sijaitsevat pitkien etäisyyksien päässä toisistaan. Toisaalta erittäin laaja valintamahdollisuus saattaisi viivästyttää asiakkaan avun saantia, mikäli hän itse ei tunnista avuntarvetta ja käyttää valinnanvapautta ja vaihtaa palveluiden tarjoajaa tiheään. Tämän takia on hyvä, että lakiluonnoksessa on rajoitettu sitä, miten usein palveluntarjoajaa voi vaihtaa. Liian tiheä palveluntarjoajan vaihtoväli voisi kasvattaa myös kustannuksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

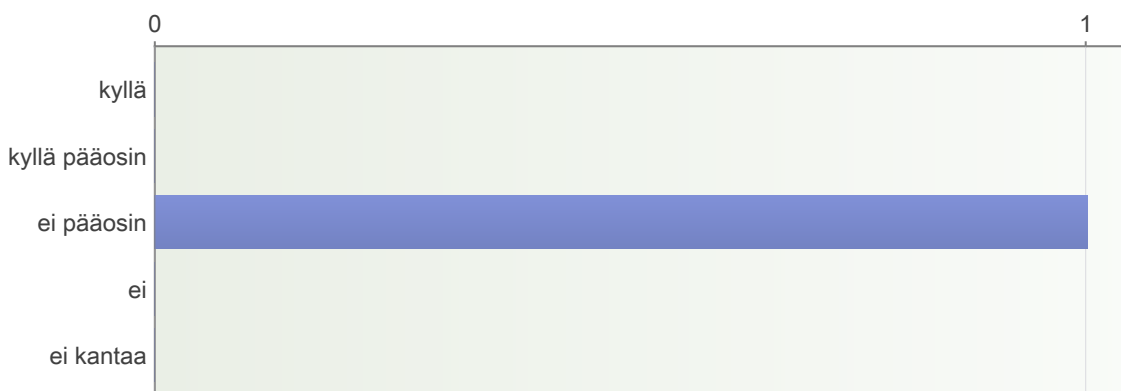
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisää asiakkaiden valinnanvapautta merkittävästi. Asiakas tarvitsee kuitenkin riittävästi tietoa siitä, mitä palveluja hän on oikeutettu saamaan.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

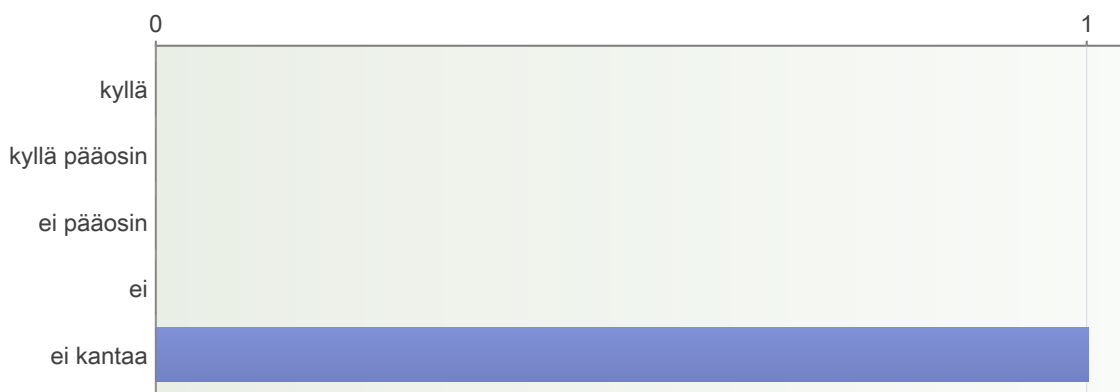
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajalliset. Ohjaus vaatii paljon sopimuksia ja niiden valvontaa. Valinnanvapaudessa syntyy pitkiä palveluketjuja, joiden seuraaminen on rajallista erityisesti maksuseteli- ja asiakassetelituottajien osalta, koska lakiluonnos ei näiden osalta edellytä sopimusohjausta.

Maakunnan pitää voida asettaa kriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle, kuten palvelusetelijärjestelmässä.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

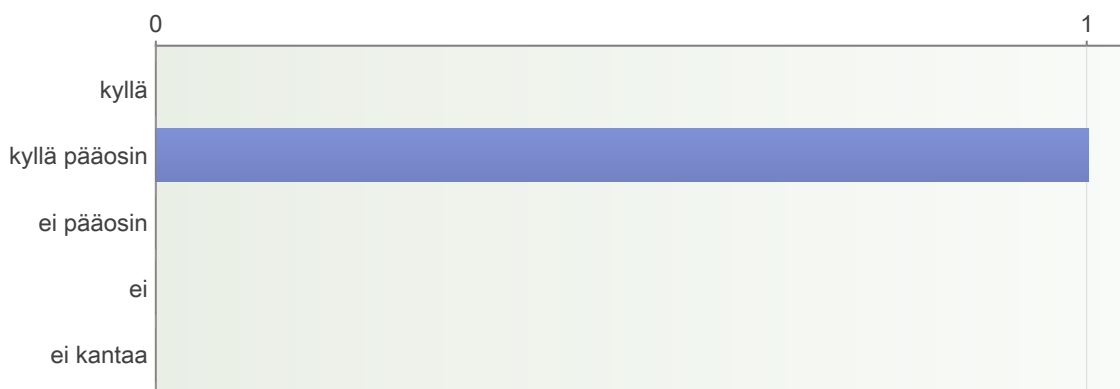

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

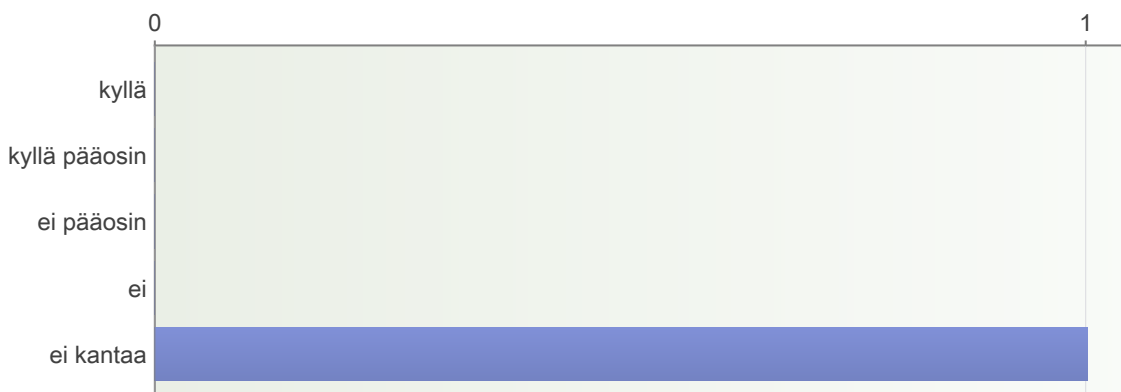
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti on hyvä väline paljon palveluja käyttäville. Se edellyttää kuitenkin riittävää ja ymmärrettävässä muodossa olevaa tietoa ja ohjausta asiakkaalle.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

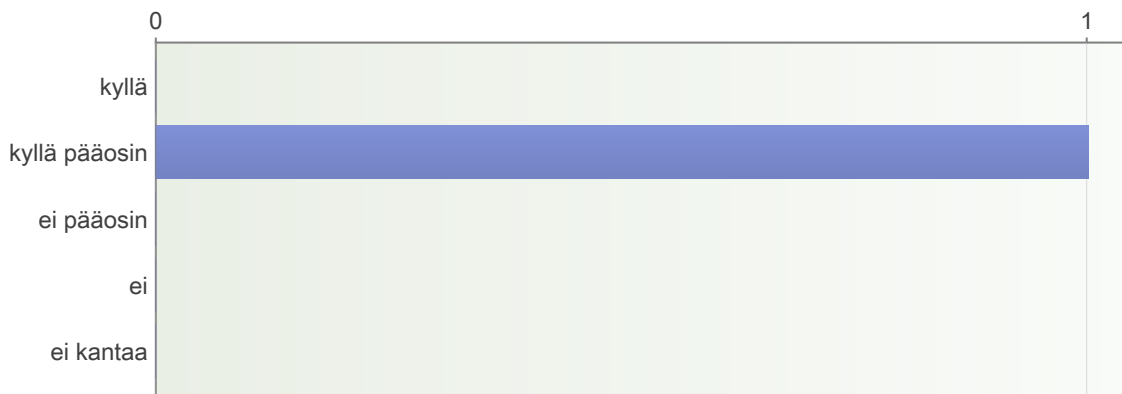

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

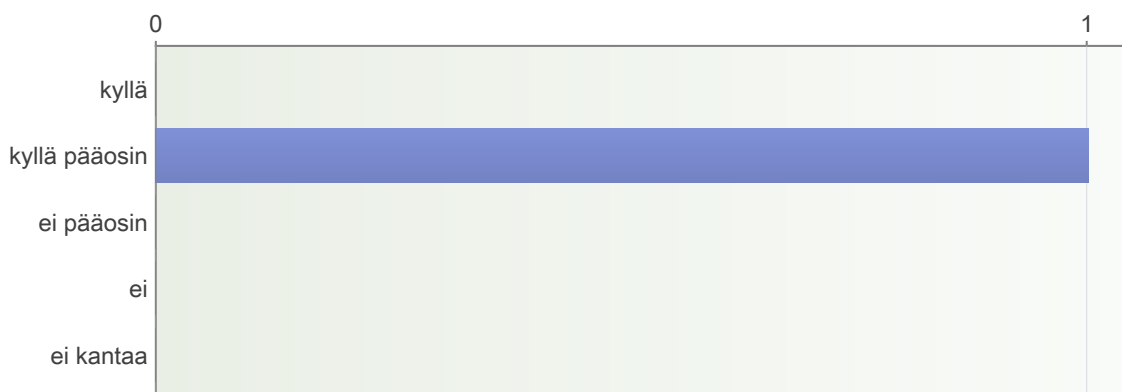
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymis- ja sopimusmenettelyt aiheuttavat maakunnille runsaasti hallinnollista työtä ja kustannuksia sekä vaativat paljon sopimusosaamista ja asiantuntijuutta.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

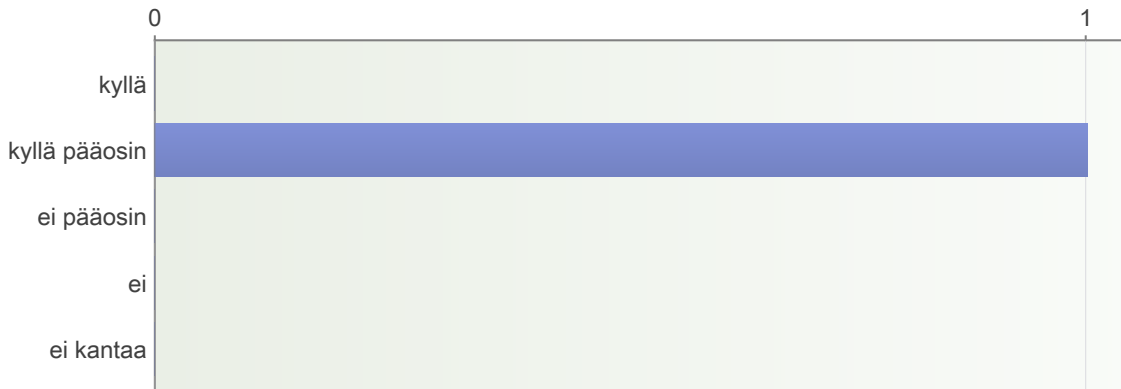

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

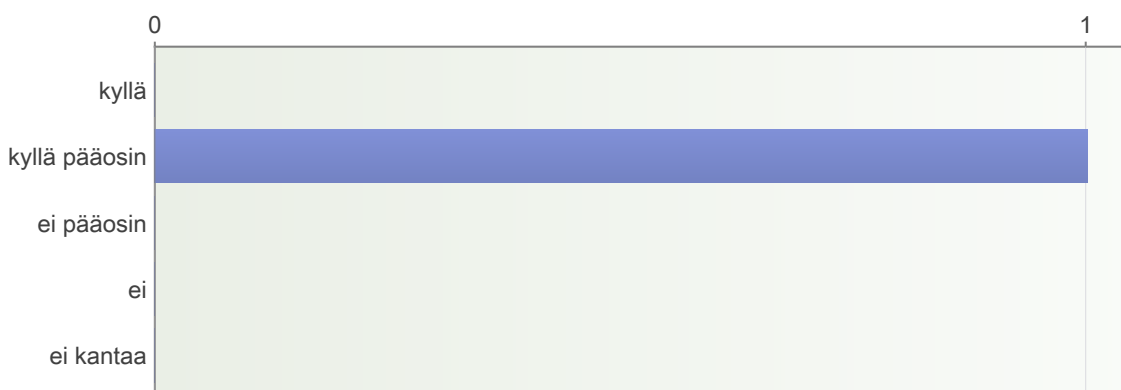
Vastaajien määrä: 1

- Palvelun tuottajille asetettavat velvoitteet ja raportointi ovat tarpeellisia valinnanvapauden toteutumisen kannalta. Erityisesti tietojärjestelmiin liittyvät velvoitteet saattavat kuitenkin muodostua esteeksi etenkin pienille tuottajille ja karsia siten palvelun tarjoajien määrää.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

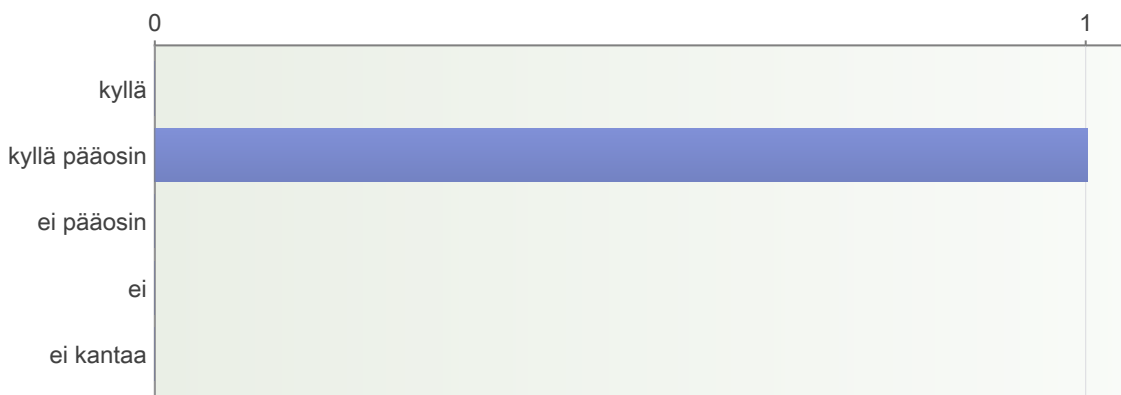
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä korvaus on hyvä lähtökohta maksujen määräytymisperusteeksi. Maakunnalle on kuitenkin varattava riittävästi mahdollisuuksia poiketa kansallisista tarvetekijöistä omien olosuhdetekijöidensä perusteella. Tärkeää on huolehtia esimerkiksi siitä, että maakunnan valinnanvapauspalvelujen tuottajille maksamassa korvauksessa huomioidaan riittävästi maakunnan sisäiset yksikkökustannuserot ja näin varmistetaan palvelujen toimivuus myös maakunnan syrjäisimmillä, yksikkökustannuksiltaan kalliimmilla alueilla. Korvauksen määräytymisperusteet voivat johtaa kohdennettuun asiakashankintaan.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

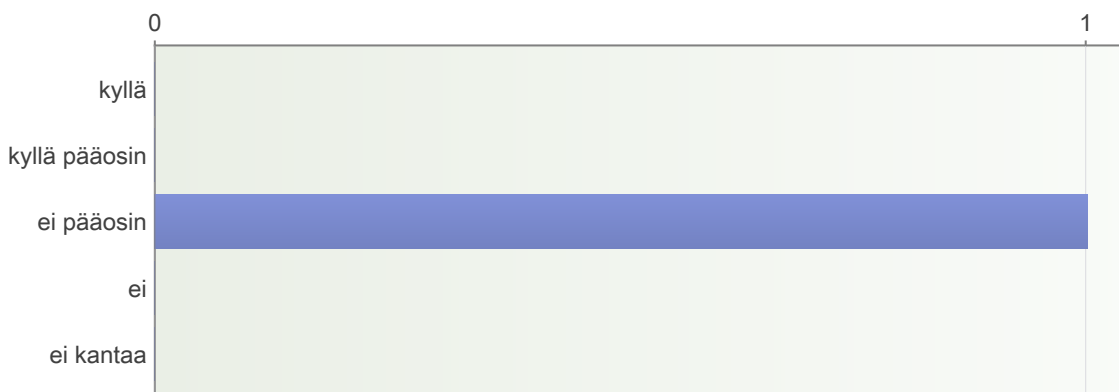
Vastaajien määrä: 1

- Koska Suomeen ollaan luomassa aivan uutta ja omaa mallia, valinnanvapauslain toimeenpano on valmisteltava huolellisesti ja sille on varattava riittävä aika. Ihmisille tärkeät terveys- ja sosiaalipalvelut eivät saa vaarantua uuteen malliin siirtymisen vuoksi eivätkä myöskään uudistukselle asetetut tavoitteet saa jäädä toteuttamatta.

Esimerkiksi maakuntien omistamia valinnanvapauden piirissä toimivia yhtiöitä ei ole vielä olemassa, julkisilla toimijoilla ei ole kokemusta markkinoinnista ja niillä ei ole juurikaan osaamista markkinoilla toimimiseen. Jotta nekin voisivat osaltaan varmistaa valinnanvapausjärjestelmän toimivuuden, tulee järjestelmän käyttöönotolle varata riittävä määräaika.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

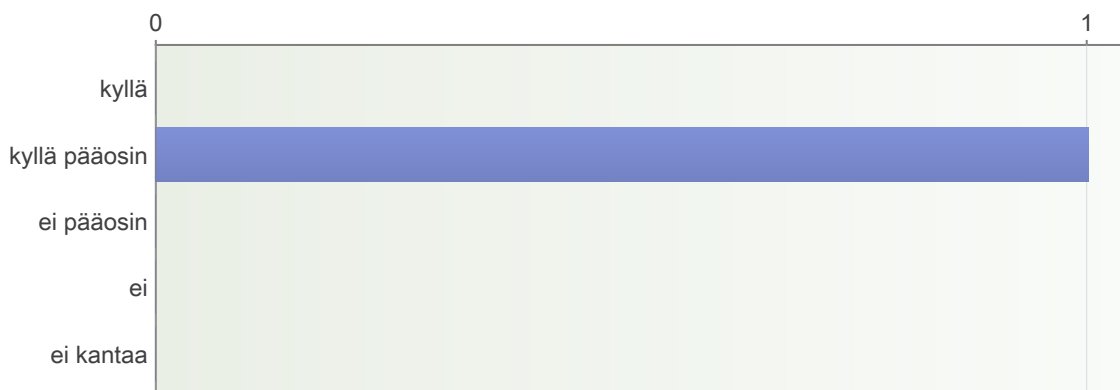
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen edellyttämät järjestämistavat kaventavat maakunnan mahdollisuutta käyttää itsehallintoa. Lakiluonnoksen asetuksenantovaltuudet voivat myöhemmin kaventaa maakunnan itsehallintoa.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

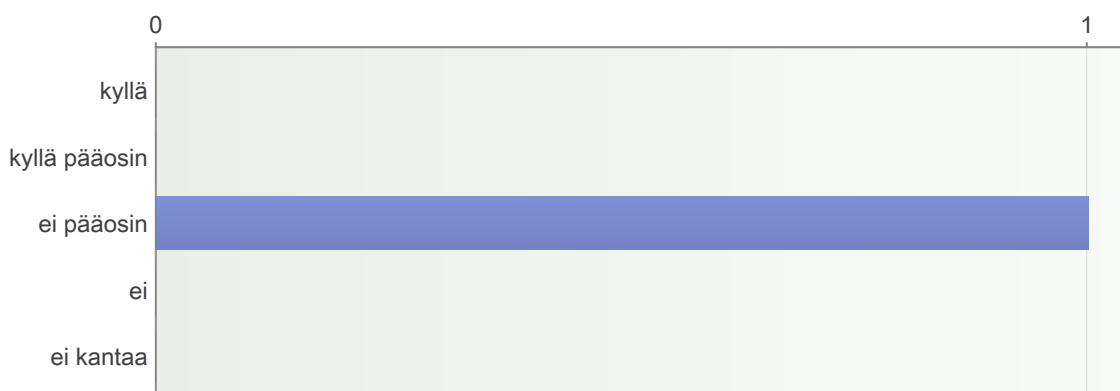
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen toimeenpanolla on merkittävä rooli. Siihen on oltava riittävästi aikaa, jotta esimerkiksi markkinoita, joita ei tosiasiallisesti vielä ole, ei avata hallitsemattomasti ja jotta valinnanvapausyhteisöinä toimivat eri tahot kykenevät aloittamaan toimintansa tasapuolisista lähtökohdista.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

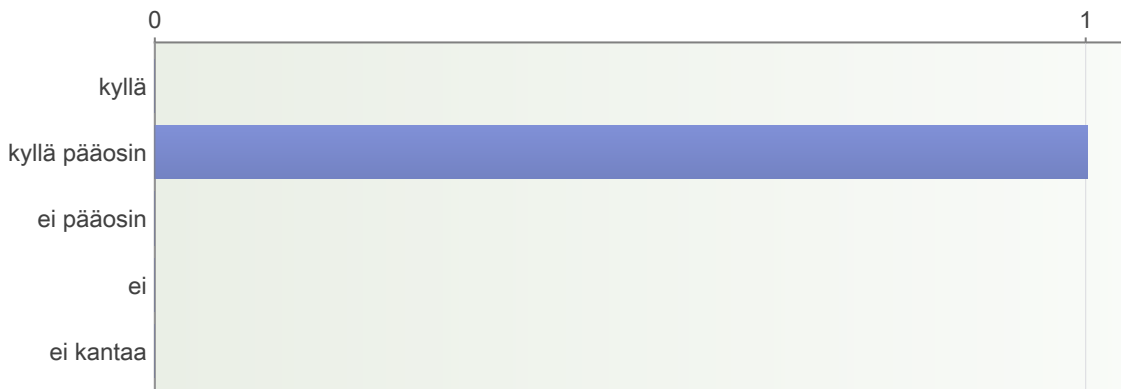
- Keskustan mielestä etenkin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on jatkossakin oltava tosiasialliset ja tasavertaiset mahdollisuudet toimia palvelujen tuottajina. Myös hoito- ja hoiva-alan järjestöjen osaaminen ja kokemus on saatava käyttöön. Keskusta korostaa myös, että maakunnilla tulee olla oikeus perustaa tarkoituksenmukainen määrä valinnanvapausjärjestelmässä toimivia yhtiöitä järjestelmän toimivuuden varmistamiseksi.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

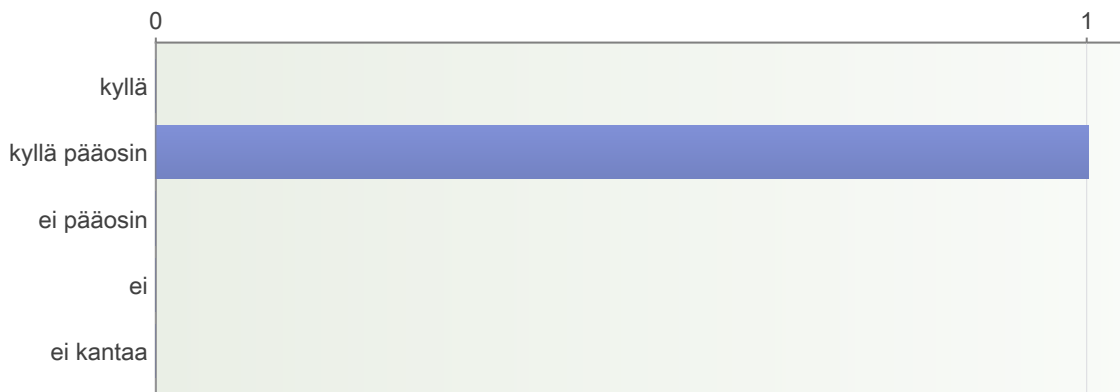

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus tulee kasvattamaan yksityisen ja kolmannen sektorin osuutta valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa. Tämä tulee vaikuttamaan myös alalla toimivan henkilöstön asemaan. Uudistuksessa on henkilöstön asemaan ja muutosjohtamiseen kiinnitettävä riittävästi huomiota. Samoin tästä markkinamuutoksesta aiheutuvat muut vaikutukset mm. työeläkejärjestelmien rahoitukseen tulee huomioida ja varmistaa järjestelmien rahoituksen riittävyys riittävän pitkällä siirtymäajoilla.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Keskusta muistuttaa, että järjestämisvastuu sosiaali- ja terveyspalveluista on myös tulevaisuudessa julkisilla toimijoilla, maakunnilla.

Keskusta kannattaa valinnanvapauden valmistelua, mutta korostaa, että se ei ole itsessään päämäärä, vaan yksi keino vahvistaa lähi- ja peruspalveluja. Näin painopistettä voidaan siirtää kalliista erityistason palveluista ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseen.

Koska Suomeen ollaan luomassa aivan uutta ja omaa mallia, valinnanvapausslain toimeenpano on valmisteltava huolellisesti ja sille on varattava riittävä aika. Ihmisille tärkeät terveys- ja sosiaalipalvelut eivät saa vaarantua uuteen malliin siirtymisen vuoksi eivätkä myöskään uudistukselle asetetut tavoitteet saa jäädä toteuttamatta.

On tärkeää huolehtia siitä, että maakunnallinen järjestäjä on riittävän vahva ja tieto kulkee, jotta integraatio eri muodoissaan toteutuu. Valinnanvapaussjärjestelmän onnistumisen kannalta keskeistä on kaikkien tietojärjestelmien toimivuus ja yhteensopivuus. Liian lyhyt siirtymäaika voi olla riski koko uudistuksen onnistumiselle.

Keskusta korostaa asiakkaiden tiedonsaantimahdollisuuksia. Maakunnan on jo hyvissä ajoin ennen uudistuksen käyttöönottoa huolehdittava riittävästä neuvonta- ja ohjauspalveluista. Uudistuksessa on huolehdittava erityisesti paljon palveluja käyttävien, haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten palveluohjauksesta ja palveluketjujen toimivuudesta.

Valinnanvapauden toteuttamisessa maakunnan ohjaus- ja vaikutusmekanismien tulee olla lakiluonnoksessa nyt esitettyjä selkeämpiä, yksinkertaisempia ja suurempia.

Keskustan mielestä etenkin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on jatkossakin oltava tosiasialliset ja tasavertaiset mahdollisuudet toimia palvelujen tuottajina. Myös hoito- ja hoiva-alan järjestöjen osaaminen ja kokemus on saatava käyttöön. Keskusta korostaa myös, että maakunnilla tulee olla oikeus perustaa tarkoituksenmukainen määrä valinnanvapausjärjestelmässä toimivia yhtiöitä palvelujärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.